ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1987

Vyhlásené: 16.03.1987 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

19

VYHLÁŠKA
Slovenského úradu bezpečnosti práce a Slovenského banského úradu

zo 17. novembra 1986,

ktorou sa ustanovujú požiadavky na ochranu pred výbuchmi horľavých plynov a pár

Slovenský úrad bezpečnosti práce podľa § 5 ods. 1 písm. d) zákona č. 174/1968 Zb. o štátnom odbornom dozore nad bezpečnosťou práce a Slovenský banský úrad podľa § 57 ods. 1 písm. d) zákona č. 41/1957 Zb. o využití nerastného bohatstva (banský zákon) a podľa § 10 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 42/1972 Zb. o organizácii a o rozšírení dozoru štátnej banskej správy ustanovujú po dohode so Slovenskou odborovou radou a príslušnými ústrednými orgánmi:

§ 1
Úvodné ustanovenie

(1) Vyhláška ustanovuje povinnosti organizáciám podliehajúcim dozoru orgánov štátneho odborného dozoru nad bezpečnosťou práce a dozoru orgánov štátnej banskej správy[1]) pri prevádzkovaní zariadení s nebezpečenstvom výbuchu horľavých plynov a pár.

(2) Vyhláška sa nevzťahuje na[2])

a) zariadenia na rozvod a spotrebu plynov spaľovaním,

b) zariadenia na spotrebu kvapalných palív spaľovaním,

c) nádoby na dopravu plynov a kvapalín,

d) tlakové stanice plynov,

e) hlbinné ťažobné a prieskumné bane a k nim patriace podzemné banské diela,

f) podzemné zásobníky plynov a kvapalín v prírodných horninových štruktúrach.

§ 2
Výklad pojmov

Na účely tejto vyhlášky sa považuje za

a) zariadenie s nebezpečenstvom výbuchu (ďalej len „zariadenie“) také zariadenie, v ktorom sa vyskytujú horľavé plyny alebo pary, ktoré môžu vytvárať výbušnú zmes,

b) priestory s nebezpečenstvom výbuchu (ďalej len „priestory“) také priestory, v ktorých sú umiestnené zariadenia, alebo priestory, v ktorých sa môže vytvoriť výbušná zmes,[3])

c) práce také práce na zariadeniach alebo v priestoroch, pri ktorých sa používajú nástroje, náradie, stroje a prístroje, ktoré môžu spôsobiť iniciáciu výbuchu výbušnej zmesi, alebo práce, pri ktorých môže dôjsť k vzniku výbušnej zmesi,

d) výbušnú zmes taká zmes horľavých plynov alebo pár so vzduchom (alebo iným okysličovadlom), že po iniciácii nastane výbuch, alebo taký plyn, ktorý je schopný rozkladať sa výbuchom.

§ 3
Zásady ochrany pred výbuchmi

(1) Organizácie sú povinné vykonávať také preventívne opatrenia, aby pri prevádzke zariadení a pri prácach na nich nevznikla výbušná zmes. Ak nemožno zabrániť vzniku výbušnej zmesi, musia sa vopred vykonať opatrenia na zabránenie iniciácie výbuchu.[4])

(2) Ak napriek opatreniam urobeným podľa odseku 1 nemožno zabrániť vzniku nebezpečenstva výbuchu, musia sa podľa miery ohrozenia vykonať opatrenia na zníženie jeho nepriaznivých účinkov (napr. odsun pracovníkov, odvoz nebezpečných látok, inertizácia, použitie protivýbuchových zariadení).
Požiadavky na vyhotovenie, umiestnenie a prevádzku zariadení

§ 4

(1) Zariadenia sa musia chrániť pred nežiadúcimi účinkami statickej a atmosferickej elektriny a blúdivých elektrických prúdov.[5])

(2) Zariadenia sa musia zabezpečiť tak, aby spôsob alebo účinky ich prevádzky (napr. teplota, tlak) nemohli spôsobiť výbuch.

(3) Zariadenia, v ktorých je už počas prevádzky výbušná zmes a nie je zabránené vzniku nebezpečenstva výbuchu (napr. inertizáciou, vylúčením možnosti iniciácie), musia sa zabezpečiť proti nepriaznivým účinkom výbuchu (napr. uvoľnením tlaku pri výbuchu do voľného priestoru).

§ 5

(1) Zariadenia sa môžu umiestniť iba tam, kde je zabezpečené dokonalé vetranie prirodzeným alebo núteným spôsobom.[6])

(2) Výskyt horľavých plynov alebo pár musí organizácia kontrolovať vždy pri uvádzaní zariadenia do prevádzky alebo pri podozrení, že horľavé plyny alebo pary zo zariadenia unikajú. V obstavaných priestoroch je organizácia povinná kontrolovať ich výskyt najmenej raz mesačne.

(3) Zariadenia, v ktorých sa vyrábajú alebo skladujú skvapalnené horľavé plyny, alebo priestory, v ktorých sú takéto zariadenia trvalo umiestnené, musia sa vybaviť indikátormi zmien vlastností prostredia dôležitých pre bezpečnosť obsluhy a prevádzky (napr. koncentrácia horľavých látok).

§ 6

(1) Organizácia je povinná vypracovať na prevádzku zariadenia miestny prevádzkový poriadok, ktorý musí obsahovať:

a) stručnú charakteristiku používaných látok a miest (častí), ktoré predstavujú zvýšené riziko vzniku výbuchu,

b) pokyny na obsluhu zariadenia, nastavenie a skúšanie zabezpečovacích, regulačných, meracích a signalizačných zariadení,

c) bezpečnostné a protipožiarne opatrenia pri uvádzaní zariadenia do prevádzky alebo pri jeho odstavovaní z prevádzky,

d) spôsob vykonávania čistiacich prác,

e) rozsah a lehoty kontrol,

f) lehoty na vykonávanie revízií a skúšok,

g) lehoty, rozsah a spôsob zisťovania výskytu horľavých plynov a pár v priestoroch,

h) opatrenia pri vzniku výbušnej zmesi alebo nebezpečenstva výbuchu vrátane spôsobu opustenia pracoviska, poskytnutia prvej pomoci a opatrenia na likvidáciu následkov výbuchu,[7])

i) zoznam prác, na výkon ktorých je potrebný príkaz (§ 8).

(2) Organizácia musí zariadenie evidovať.

§ 7
Odborná spôsobilosť pracovníkov

(1) Organizácia je povinná oboznámiť pracovníkov poverených obsluhou zariadení s miestnym prevádzkovým poriadkom pracoviska, poplachovými smernicami, prípadne havarijným plánom a musí ich zaškoliť na obsluhu týchto zariadení. Pred poverením samostatnou obsluhou zariadenia musia byť pracovníci preskúšaní z teoretických a praktických vedomostí obsluhy zariadení.

(2) Organizácia určí obsah a dĺžku zaškolenia podľa charakteru zariadenia a rozsahu vykonávanej činnosti a overuje znalosti pracovníkov obsluhy skúškou najmenej raz za tri roky.

(3) Na zariadeniach môžu vykonávať práce len pracovníci, ktorí boli organizáciou zaškolení a oboznámení s postupom pri prácach na zariadeniach a so súvisiacimi bezpečnostnými predpismi.

(4) Ustanoveniami odsekov 1 až 3 nie sú dotknuté ustanovenia iných predpisov,[8]) ktoré ustanovujú spôsobilosť pracovníka.

Práce na zariadeniach a v priestoroch

§ 8

(1) Práce na zariadeniach a v priestoroch sa smú vykonávať len na základe písomného príkazu, ktorý vydá pracovník poverený organizáciou.

(2) Príkaz musí obsahovať:

a) meno, priezvisko a funkciu pracovníka zodpovedného za vykonanie prác,

b) označenie pracoviska a pracovnej skupiny, ktorá bude práce vykonávať, druh prác a dĺžku platnosti príkazu,

c) spôsob kontroly a zabezpečenia pracovníkov a pracoviska počas vykonávania prác, prípadne spôsob kontroly pracoviska po skončení prác,

d) upozornenie na možnosti ohrozenia,

e) preventívne bezpečnostné a protipožiarne opatrenia podľa druhu práce a bezpečnostné a protipožiarne opatrenia pri vzniku ohrozenia.

(3) Organizácia pred začatím prác oboznámi pracovníkov, ktorí budú práce vykonávať, s obsahom príkazu na prácu a s výstražnými znameniami oznamujúcimi prítomnosť horľavých plynov a pár.

(4) Organizácia je pred začatím prác povinná zabezpečiť pracovníkom predpísané osobné ochranné pracovné prostriedky, nástroje, náradie, stroje a prístroje a podľa opatrení uvedených v príkaze na prácu zabezpečovaciu techniku, izolačné dýchacie prístroje, prostriedky na hasenie, vyprosťovanie a prvú pomoc.

(5) Práce sa môžu začať len po splnení preventívnych bezpečnostných opatrení uvedených v príkaze na prácu.

(6) Práce na zariadeniach sa musia vykonávať pod stálym dozorom zodpovedného pracovníka, ktorý je oboznámený so správnym a bezpečným spôsobom vykonávania prác a pri vzniku ohrozenia je spôsobilý vykonávať predpísané opatrenia. Súčasne musí kontrolovať používanie predpísaných osobných ochranných pracovných prostriedkov, nástrojov, náradia, strojov a prístrojov.

(7) Osobné ochranné pracovné prostriedky a meracia a zabezpečovacia technika používaná pri prácach, pri ktorých môže vzniknúť výbušná zmes, nesmú byť iniciátorom výbuchu.

(8) Pri prácach, pri ktorých môže vzniknúť výbušná zmes, je zakázaná manipulácia s materiálmi, pri ktorej by mohlo dôjsť k iniciácii výbuchu (napr. mechanickou iskrou, výbojom statickej elektriny). V prípade, že pri týchto prácach vzniká tepelná energia, musí byť odvádzaná tak, aby nedošlo k iniciácii výbuchu.

(9) Pri prácach, pri ktorých môže vzniknúť výbušná zmes, povrchová teplota zariadení bez nebezpečenstva výbuchu v priestoroch nesmie presahovať teplotu, ktorá je nižšia o 10 % (najmenej však o 10°), ako je najnižšia zápalná teplota výbušnej zmesi.

(10) Ak nemožno zabrániť vzniku výbušnej zmesi, musia sa použiť iba nástroje, náradie, stroje a prístroje, ktoré sú vyhotovené tak, že pri použití alebo styku s materiálom nespôsobia iniciáciu výbuchu (ďalej len „nevýbušné vyhotovenie“). Ak je nevýbušné vyhotovenie nástrojov a náradia zabezpečené ochrannou neiskriacou vrstvou, neporušenosť tejto vrstvy sa musí preskúšať[9]) najmenej raz za tri roky. Je zakázané používať nástroje a náradie, ktorých ochranná neiskriaca vrstva je porušená.

§ 9

(1) Vstupovať do zariadenia možno iba po určení obsahu kyslíka a vykonávať práce v zariadeniach a priestoroch, pri ktorých sa používajú nástroje, náradie, stroje a prístroje, ktoré môžu spôsobiť iniciáciu výbuchu, sa môže len po zistení látok tvoriacich výbušnú zmes v pracovnom priestore.

(2) Vlastnosti prostredia (najmä koncentrácia horľavej látky) pri vykonávaní prác v zariadeniach a priestoroch sa musia kontrolovať po celý čas trvania prác.

(3) Pri zvýšení koncentrácie horľavých plynov a pár počas prác nad 25% dolnej medze výbušnosti, musia sa práce zastaviť a pracovníci musia pracovný priestor opustiť.

(4) Do priestorov, kde koncentrácia horľavých plynov a pár presahuje 50% dolnej medze výbušnosti, je vstup zakázaný.

(5) Ustanovenia odsekov 3 a 4 sa nevzťahujú na prípady, v ktorých je možnosť výbuchu odstránená (napr. inertizáciou).

(6) Ak plyny alebo pary sú súčasne škodlivinou a ich koncentrácia presahuje najvyššie prípustné koncentrácie,[10]) musí byť pracovník vstupujúci do zariadenia s tým oboznámený a okrem predpísaných osobných ochranných pracovných prostriedkoch musí byť vybavený ochranou dýchacích ciest, záchranným pásom so závesom v tyle,[11]) lanom a musí byť zabezpečovaný ďalším pracovníkom. Druhý koniec lana musí byť upevnený na bezpečnom mieste.

(7) Pri prácach na zariadeniach sa musí v pracovnom priestore zabezpečiť dostatočný obsah kyslíka (min. 19%). V opačnom prípade musí pracovník použiť izolačný dýchací prístroj. Pracovný priestor sa nesmie vetrať kyslíkom.

(8) Organizácia musí pred začatím prác informovať obsluhu zariadenia o povahe vykonávaných prác.

§ 10

(1) Organizácia je povinná pred zaradením na práce alebo pred poverením samostatnou obsluhou vykonať výcvik

a) pracovníkov, ktorí pri prácach používajú izolačné dýchacie prístroje, v používaní týchto prístrojov,

b) pracovníkov obsluhy zariadení a pracovníkov vykonávajúcich práce a činnosti pri havarijných situáciách zariadení vo vykonávaní opatrení na zníženie nepriaznivých účinkov výbuchu.

(2) Výcvik týchto pracovníkov treba opakovať aspoň raz za rok.

(3) Rozsah a spôsob výcviku určí organizácia.

§ 11

Organizácia je povinná upozorniť dodávateľa prác na nebezpečenstvo vyplývajúce z povahy zariadení. Tým nie je dotknutá zodpovednosť dodávateľa prác za vykonanie bezpečnostných opatrení vyplývajúcich z povahy týchto prác.

§ 12
Účinnosť

Táto vyhláška nadobúda účinnosť 1. júnom 1987.

Predseda Slovenského banského úradu:

Ing. Baran CSc. v. r.

Riaditeľ Slovenského úradu bezpečnosti práce:

Ing. Macháč v. r.

1) Zákon č. 174/1968 Zb. o štátnom odbornom dozore nad bezpečnosťou práce.
Zákon č. 41/1957 Zb. o využití nerastného bohatstva (banský zákon).
Zákon Slovenskej národnej rady č. 42/1972 Zb. o organizácii a o rozšírení dozoru štátnej banskej správy.

2) Pre tieto zariadenia platia osobitné predpisy:
Napr. vyhláška Slovenského úradu bezpečnosti práce č. 86/1978 Zb. o kontrolách, revíziách a skúškach plynových zariadení.
Úprava Slovenského banského úradu z 1. 2. 1971 č. 10/1971, ktorou sa vydáva predpis o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o bezpečnosti prevádzky v organizáciách, pokiaľ podliehajú zákonu č. 41/1957 Zb.
Úprava Slovenského banského úradu zo 4. 1. 1981 č. 8/1981 o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o bezpečnosti prevádzky pre vrtné a geofyzikálne práce a pre ťažbu, úpravu a podzemné uskladňovanie kvapalných nerastov a plynov v prírodných horninových štruktúrach, registrovaná v čiastke 16/1981 Zbierky zákonov, v znení úpravy zo 7. júla 1986, registrovanej v čiastke 20/1986 Zbierky zákonov.
ČSN 65 0201 Horľavé kvapaliny. Prevádzky a sklady.
ČSN 07 8304 Kovové tlakové nádoby na prepravu plynov. Prevádzkové pravidlá.

3) Rozmery týchto priestorov sa určujú podľa osobitných predpisov. Napr. ČSN 33 0300 Elektrotechnické predpisy. Druhy prostredí pre elektrické zariadenia.
ČSN 33 2320 Elektrotechnické predpisy. Predpisy pre elektrické zariadenia v miestach s nebezpečenstvom výbuchu horľavých plynov a pár.

4) ČSN 83 2061 Pracovná ochrana. Zabezpečenie proti výbuchu. Všeobecné požiadavky.

5) ČSN 33 2030 Elektrotechnické predpisy. Ochrana pred nebezpečnými účinkami statickej elektriny.
ČSN 34 1390 Predpisy pre ochranu pred bleskom.
ČSN 03 8370 Zníženie korózneho účinku blúdivých prúdov na úložné zariadenia.

6) § 30 vyhlášky Slovenského úradu bezpečnosti práce č. 59/1982 Zb., ktorou sa určujú základné požiadavky na zaistenie bezpečnosti práce a technických zariadení.
ČSN 33 2320 .

7) § 8 ods. 2 vyhlášky č. 59/1982 Zb.
Smernice Ústredného banského úradu z 1. 4. 1966 č. 2200/1966 pre zostavenie plánu na likvidáciu závažných nehôd pri baníckej činnosti vykonávanej povrchovým spôsobom s výnimkou povrchových prevádzok hlbinných baní (povrchové havarijné smernice), registrované v čiastke 1/1967 Zbierky zákonov. Úprava Slovenského banského úradu z 9. 11. 1983 č. 4200/1983 o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o bezpečnosti prevádzky v organizáciách, ktoré podliehajú štátnemu odbornému dozoru orgánov štátnej banskej správy podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 42/1972 Zb., registrovaná v čiastke 19/1984 Zbierky zákonov.

8) Napr. vyhlášky Slovenského úradu bezpečnosti práce a Slovenského banského úradu č. 26/1979 Zb., ktorou sa určujú vyhradené plynové zariadenia a ustanovujú niektoré podmienky na zaistenie ich bezpečnosti.
Vyhláška Federálneho ministerstva palív a energetiky č. 175/1975 Zb., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia plynárenského zákona, zmenená a doplnená vyhláškou č. 18/1986 Zb.
Vyhláška Slovenského úradu bezpečnosti práce a Slovenského Banského úradu č. 51/1978 Zb. o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike v znení vyhlášky č. 18/1982 Zb.
Zákon Slovenskej národnej rady č. 126/1985 Zb. o požiarnej ochrane.
ČSN 05 0610 Bezpečnostné ustanovenia pre zváranie plameňom a rezanie kyslíkom.
ČSN 05 0630 Bezpečnostné ustanovenia pre zváranie elektrickým oblúkom.

9) ČSN 83 0090 Overovanie vzniku zápalných mechanických iskier.

10) Úprava Ministerstva zdravotníctva SSR č. Z-1629/1978-B/3-06 zo 14. februára 1978 o hygienických požiadavkách na pracovné prostredie, registrovaná v čiastke 20/1978 Zbierky zákonov (uverejnená pod č. 7/1978 Vestníka Ministerstva zdravotníctva SSR).

11) Napr. celokožený pás pre čističov kotlov (skupina 8.1 por. č. 5 Katalóg OOPP, Práce Praha 1980), bezpečnostný krížový pás A4 JKPOV 723 495 (Katalóg OOPP, Práca Bratislava 1984).

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.